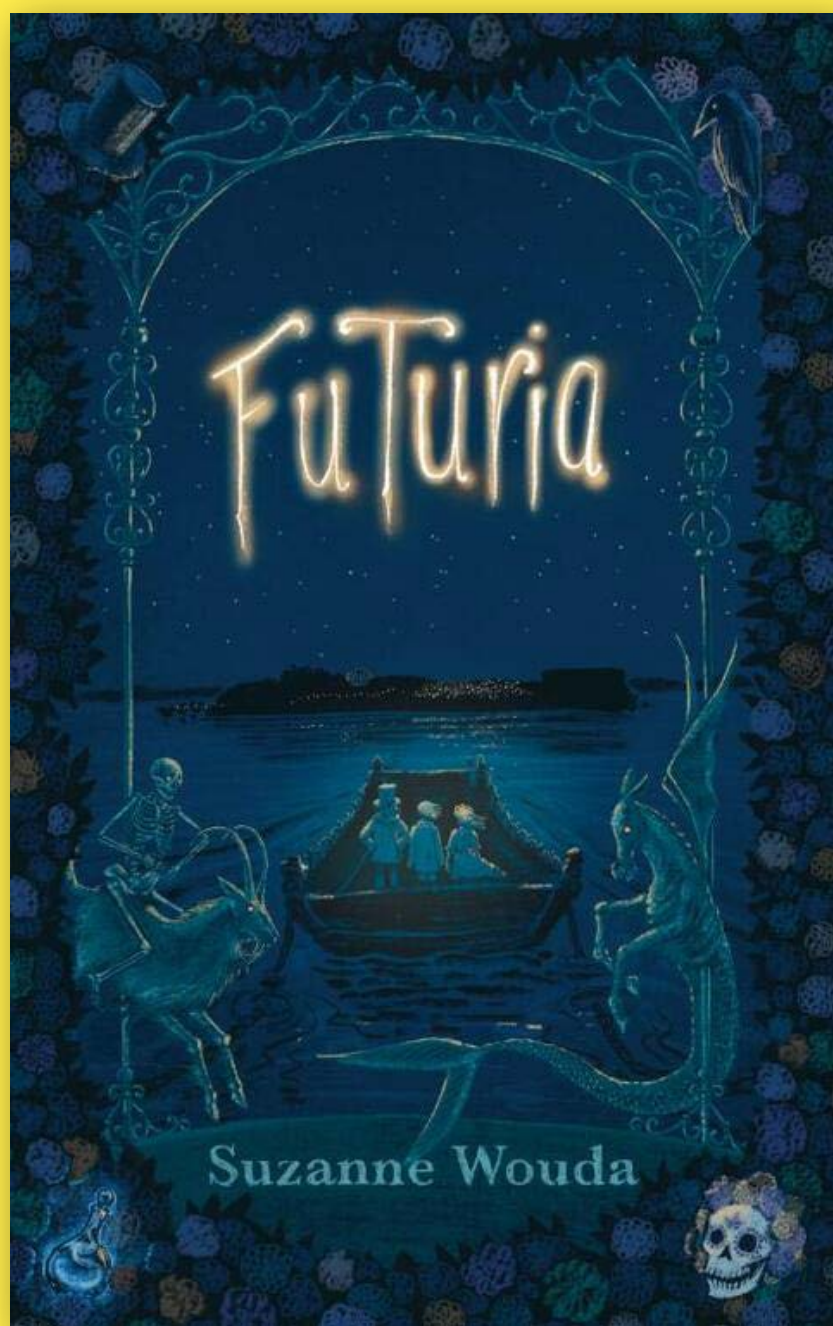

LESBRIEF

BIJ FUTURIA
VAN SUZANNE WOUDA

Jonge Jury 2026

LEESFRAGMENT 1

Futura van Suzanne Wouda

Hoofdstuk 8

Libby

De achterdeur zwaait open en weer dicht. Iets wits zweeft over het pad langs de moestuin, voorbij de graven daar, naar de kassen achter in de tuin, gevolgd door een schaduw. Ergens ver weg slaat een kerkklok middernacht, maar het zijn geen spoken die door de tuin gaan. Spoken laten geen afdrukken achter op het modderige pad.

Als Libby de deur naar de kas opendoet, trekt een luchtstroom langs haar gezicht: de wind wil naar binnen, de warmte naar buiten. Chapoteo glipt de kas in. Libby steekt haar hand uit om haar hond over z'n rug te aaien, duwt de deur dicht, veegt condens weg en kijkt door het glas naar het huis. Alleen in het souterrain brandt licht, de halfronde raampjes zijn net twee waakzame ogen. Haar vader moet nog aan het werk zijn in zijn laboratorium, dat is hij de laatste tijd bijna altijd. Wat hij daar doet weet ze niet precies. Geen dokterswerk meer zoals vroeger, maar iets met medicijnen. Onvermoeibaar gaat hij door. Ze snapt wel dat hij daar zo vaak is. Sinds haar moeder ziek is, voelt het huis als een te strak opgemaakt bed met kille, stijve lakens.

Boven is het donker. Mevrouw Winters gaat met de kippen op stok, zoals ze zelf zegt, en dan 's morgens gezond weer op. Libby heeft vaak zin om haar een bloedneus te slaan als ze zo dom praat. Niet iederéén staat gezond weer op.

Chapo begint te piepen.

‘Ik kom al,’ zegt Libby. Ze pakt de olielamp van het haakje naast de deur en steekt hem aan. De geur van orchideeën is bedwelmend, veel sterker dan overdag. Alsof de bloemen eindelijk hun ingehouden adem uitblazen. In het voorbijgaan groet ze de cactussen en vleesetende planten die aan weerszijden op de planken staan.

Ze had in bed moeten liggen...

Nou, ze lág daar net wel. Te staren naar de hemel van haar bed met Chapo aan het voeteneind. Te wachten tot de slaap zou komen.

Maar die kwam niet.

Er zaten te veel gedachtes in haar hoofd. Over de gasten die morgen komen – hopelijk haar verre familie uit Mexico. Over haar vader die een verrassing heeft, maar niet wil zeggen wat. Over het Halloweenfeest op Futuria. En over de vraag of haar moeder erbij kan zijn...

Ze was opgestaan, had haar kast opengedaan en naar de jurk aan de kastdeur gekeken. Voor het gekostumeerde bal zondag en voor *El Día de Muertos*, de Dag van de Doden. Die vieren ze al zolang ze zich het kan herinneren, met bloemkransen op de grafstenen van de kleine familiebegraafplaats, schedels van suiker en gedichten over de dood. Zoals ze ook in Mexico doen, het land van haar moeder.

Ze dacht aan een van de liedjes van mama:

*Chica, pas op met wie je dansen gaat
In de nacht zo klam en zwart
Niets in hém, dat klopt, of slaat
Zoals jouw warme hart*

Toen dacht ze ineens aan thee. Kruidentheet voor haar moeder. Ze bleef er maar aan denken. Aan de ananassalie in de kas die sinds een paar dagen in bloei staat. En daarom is ze nu hier. Ze wil er wat van plukken. Misschien dat mama daarvan opknapt,

voor het diner morgen. Misschien dat ze zelfs meekan naar het pretpark en het bal, haar jurk kan bewonderen.

Bij de planken met haar vaders planten houdt ze haar adem in. De lucht is daar zo sterk dat als je er te veel van inademt, je rare dingen gaat zien en horen. Ze blaast haar adem uit in de doorgang naar de kas waar ze moet zijn. Hier hangt een geur die haar doet denken aan ananas. Ze zet de olielamp neer, knielt en begint de blaadjes en bloemen van de salie te plukken. Chapoteo ploft met een brom naast haar neer en duwt zijn snuit tussen de planten.

Zo moet het in Mexico ruiken. Zoet en kruidig.

Ineens spitst de hond zijn oren. Een geluid dringt de kas in: het schuren van ijzer, een doffe dreun. Libby komt omhoog. De pont... Nu?

Het is allang middernacht geweest. Komen er nu nog gasten? Is er iets aan de hand?

Ze stopt de salie in haar tas en rent terug langs de planten. Na de warmte van de kas is de buitenlucht snijdend koud en ze trekt haar vest om zich heen. Het huis is nu helemaal donker, maar de lantaarn aan de poort is aan, net als de lantaarn in de haven. Links ligt het park, daar is altijd licht en gelach. De wind waait het haar kant uit. Het is het geluid van de schoonmakers, die van Bul eindelijk zelf de dansvloer op mogen, vóór ze hun bezems tevoorschijn zullen halen. Morgen moet alles weer blinken, moet alles spic en span zijn.

Libby kijkt naar het zuiden. Ook in het Drijvende Dorp zijn nog mensen wakker. Maar de pont ligt er verlaten bij. Niets wijst erop dat die net aangekomen is.

‘Jij hoorde het toch ook, Chapo?’

De hond duwt zijn kop tegen haar heen en jankt zacht. In de verte, waar de Rode Rivier de zee in stroomt, flitst de vuurtoren. Hij beschijnt de zee, de riviermonding, en raakt zelfs de zuidpunt van Futuria, waar in de moerassen een bouwvallig huis staat. Ze zeggen dat daar een kluizenaar woont, maar dat zal wel

een van de vele sterke verhalen zijn die over Futuria rondgaan.

Opnieuw geluid. Paardenwagens. Ze meent lampjes te zien, schokkend en schommelend, op de weg die van de pont naar de verlaten gevangenis op de noordpunt loopt.

Daar komt ze nooit.

Nou ja, nooit, nooit... Niet liegen.

Niet vaak. Ze komt er niet vaak.

Nou...

Goed dan. Ze komt er vaak. Uit de scheuren in de muren van de gevangenis schiet allerlei moois op. Leeuwenbek. Helmbloem. Klaproos. Op zomerdagen zitten er salamanders in de zon. In het laatste licht gaan de vleermuizen er op muggenjacht. Als ze na zonsondergang blijft luisteren hoort ze eerst geluiden die ze kent: een buizerd, een koekoek, bosuilen... En daarna geluiden die ze niet kan thuisbrengen: fluitende ademhaling, briesen, ongeduldig getrappel, zacht gekerm en gesis. De fluisterende geesten van dieven, van moordenaars.

Ben je niet bang, kind?

Dat zou wel moeten. Ja, dat moet.

Trillen tot op het bot, dát moet je.

Dit is de toegang tot de onderwereld.

Rillen moet je. Huiveren. Sidderen.

Met Chapoteo is ze nooit bang.

Al maanden rijdt haar vader op zijn paard naar de gevangenis en verdwijnt er door de poorten, gevolgd door zijn assistent Manny, een paardenkar vol materiaal, en een groepje werklui te voet.

Ze vraagt weleens wat daar is, wat hij daar doet.

‘Blijf er weg,’ zegt haar vader dan. ‘Als ik je daar zie, zwaait er wat.’

Ze draait zich om. ‘Kom Chapo, we moeten terug. Het is laat.’ Ze is koud en moe. Morgen wil ze naar de moerassen om rietpluimen te halen. Morgen is het diner, dat ook nog. Haar vader is er al weken over bezig, hij praat in zichzelf zonder dat hij het

doorheeft. Over de gasten, de gebroeders en de madame, en dat het eindelijk gelukt is. Zelfs haar moeder wil er graag bij zijn, daarom slaapt ze nu zo veel. Ze wil...

Halverwege het pad naar de achterdeur stopt Libby. Chapoteo is blijven staan en gromt zacht. De haren op zijn rug staan overeind.

De wind zwakt af. Nu hoort ze paarden en wielen op de weg. En een ander geluid. Een stem.

Het wolkendek breekt en de maan schijnt over drie paardenwagens die door de poort van de gevangenis verdwijnen. Libby huivert. Niet vanwege de kou. Niet vanwege de nacht of het gebrek aan slaap. Niet vanwege de schimmen of de aanblik van de gevangenis.

Ze huivert vanwege een stem.

Een kreet uit een van de rijtuigen. Schel, overslaand.

‘Help!’

LESMATERIAAL BIJ FUTURIA VAN SUZANNE WOUDA ”

OPDRACHT 1 ⌚ 20 min. incl. leestijd

Lees het eerste fragment.

Wat is je eerste indruk van het verhaal? Spreken de inhoud en de stijl je aan, of juist niet? Licht je antwoord toe.

- Wat voor meisje is Libby? Geef een korte beschrijving, waarin je woorden geeft aan haar karakter en interesses – voor zover je die kent uit het leesfragment.
- Hoewel er geen heftige actie voorkomt in het leesfragment, is er wel sprake van spanning. Kies uit het schema hieronder drie manieren van spanning opwekken die de schrijver gebruikt heeft in dit fragment. Geef bij elke manier een voorbeeld uit het leesfragment.

lokale spanning	Een situatie is spannend en wordt snel opgelost.
op de toekomst gerichte spanning	Het gaat niet om wat gebeurd is, maar wat gaat gebeuren. Er dreigt iets.
psychologische spanning	De spanning speelt zich af in het hoofd van een personage.
actiespanning	Het verhaal wordt spannend door wat er direct gebeurt.
open plekken	Er wordt informatie achtergehouden, je wordt nieuwsgierig gemaakt.
dwaalspoor	Je wordt als lezer op het verkeerde been gezet.
voortuitwijzing	Er wordt iets verteld dat later in het verhaal gaat gebeuren.
informatiesprong	Je weet als lezer meer dan de personen in de verhalen.

- Door de beschrijvingen in het fragment krijg je een beeld van het eiland Futuria. Maak een plattegrond van het eiland. Maak er een legenda bij.
- Vergelijk je plattegrond met die van twee klasgenoten. Wat is hetzelfde? Waarin zitten verschillen? Hoe kun je die verschillen verklaren? Pak de tekst van het fragment er nog eens bij om te ontdekken waar de verschillen vandaan komen.

OPDRACHT 2 ⌚ eigen invulling

Werk voor deze opdracht samen met een klasgenoot.

De Dia de los muertos en Halloween spelen een rol in dit fragment en verder in het verhaal.

- Zoek allebei informatie over deze twee feestdagen, de een over Dia de los muertos, de ander over Halloween. Vertel elkaar wat je gevonden hebt, en onderzoek of jullie behalve verschillen ook overeenkomsten tussen de twee feestdagen kunnen vinden.
- Waarom denk je dat deze feestdagen een grote rol spelen in het verhaal?

LEESFRAGMENT 2

Futura van Suzanne Wouda

De straatjongens Kraai en Achilles zijn op weg naar Futuria. De vorige dag zijn een aantal van hun vrienden ontvoerd en ze hebben gezien dat ze naar het eiland werden gebracht.

Hoofdstuk 12

Kraai

De nachtblauwe boot is groter dan alle andere en je kunt er alleen via een touwladder op, langs een boeg vol sterrenbeelden.

Cassiopeia, Orion, Andromeda, Grote Beer, Kleine Beer.

Kraai kent ze van de hemel boven zee. Van Kat, die met schelpen sterrenbeelden in het zand legde en er een paar bij verzon. Grote Rat, Kleine Kwal. Hij klimt snel door. Boven blijft zijn voet haken achter het boord en hij tuimelt op het dek. Achilles glimlacht. Hij leunt tegen de zijkant, armen over elkaar gevouwen alsof hij hier al uren staat.

Kraai negeert hem. Galkleppen moet je niet voeren.

De deur van de kajuit zwaait open en er komt eerst een baard en dan een man naar buiten. Met uitgestoken hand stapt hij op hen af. 'Ik ben wel de Burgemeester, maar je hoeft geen knieval te maken, jochie. Dat doen we hier niet.'

Meteen ziet Kraai de tatoeages aan de binnenkant van zijn arm. Een hokje met een vinkje in vaagblauwe inkt, en daaronder een leeg hokje, zoals hij heeft. Schuld bij Ivory. De Burgemeester trekt Kraai omhoog, slaat hem lachend op zijn schouder. In zijn baard glinstert iets: kralen en miniaturen in zilver en blauw. Een vis, een kreeft, een schip, een anker. Elke keer als de man beweegt komen er nieuwe figuren bovendrijven.

Hij knikt naar Achilles, alsof die de leider van hen tweeën is. 'Welkom in het Drijvende Dorp. Jullie zijn hier vast niet om je

toekomst te laten voorspellen, wel? Zoeken jullie werk?’

Achilles duwt zijn hoed omhoog. ‘We willen naar Futuria.’

Het gezicht van de grijsaard verstrakt. ‘Futuria is niet voor jullie, en jullie zijn niet voor Futuria.’ Hij loopt terug naar zijn kajuit.

Kraai gaat hem achterna. ‘We hebben ge-ge-gehoord dat u ons naar b-binnen k-k-k-k...’

‘Dat heb je verkeerd gehoord, jochie.’ De man opent de deur.

‘Wacht! S-S-S-S...’

Ademhalen, broertje. Ogen dicht en ademhalen.

Hij sluit zijn ogen, hoort de woorden die Kat altijd zei als dit gebeurde: *Je bent op een leeg strand. Niemand luistert. De wind niet, die beukt tegen de duinen. En de zee is te druk met zichzelf.*

Hij haalt diep adem en zegt: ‘S-Schip Argo.’

De Burgemeester laat de deur los, draait zich weer naar hem om en kijkt hem onderzoekend aan. Zijn blik blijft hangen op Kraais arm, waar onder zijn mouw de tatoeage schrijnt. ‘Ivory’s codewoord. Dus zij heeft je gestuurd. Blijkbaar zijn jullie toch voor Futuria.’ Hij bromt: ‘Kom binnen.’

In de kajuit is het donker. Als Kraais ogen gewend zijn, ziet hij meer sterrenbeelden, gevormd door gaatjes in het dak waar daglicht door melkglas heen valt. Hij strekt zijn hand uit en houdt met zijn vinger een van de gaatjes dicht.

‘De Kleine Beer met de Poolster, mijn favoriet,’ zegt de Burgemeester. ‘Vroeger zeilde ik over de wereldzeeën en wees de Beer me de weg. Lang geleden... Nu ben ik Burgemeester van dit zootje. Ik zeil niet meer, dobber alleen maar.’

‘Eh... Futuria?’ Achilles’ stem is scherp van ongeduld.

De Burgemeester blijft naar het plafond staren. Hij schrikt pas op als Achilles een luik openduwet en de sterrenbeelden vervagen. ‘Goed... ik zorg dat jullie op Futuria komen. Maar vertel eens, waarom willen jullie daarheen?’

Achilles opent zijn mond om ‘gaat je geen donder aan’ te zeggen, Kraai ziet de woorden vanuit zijn keel opborrelen. En mis-

schien gooit hij er daarna nog wel 'ouwe' uit. Of erger.

'We zoeken iemand,' zegt hij snel.

De Burgemeester kijkt hen om de beurt aan – hij is niet achterlijk – maar hij zegt niks, want Ivory heeft ze gestuurd en als Ivory jongens stuurt en ze kennen het codewoord, dan laat je ze door en help je ze. Stel je net genoeg vragen. Niet te veel, net genoeg.

'Weten jullie waar je moet zoeken?'

'Ja,' zegt Achilles.

'Nee,' zegt Kraai.

'Futura is groter dan je denkt. Zijn jullie er weleens geweest?'

'Tuurlijk niet. Futuria is niet voor ons. Jouw eigen woorden.'

'Ik wel,' zegt Kraai. Achilles trekt zijn wenkbrauwen op en snuift een keer, alsof zijn verraad nu nóg erger is geworden.

'Is degene die jullie zoeken op het pretpark zelf? Dan kun je het beste Bul vragen, de baas van de werklui. Die weet alles. Buiten het park is niet veel. Een gammel hutje in het zuiden, waar een zonderlinge man woont. Daar zou ik wegblijven, hij is niet helemaal... op aarde. Praat alleen nog tegen de rivier. Verder naar het noorden staat het landhuis van Benjamin Gold, en helemaal op de noordpunt de oude gevangenis, maar daar komen alleen werklui. Gold heeft nieuwe plannen, nogal geheim.' De Burgemeester wrijft door zijn baard en een kompas komt tevoorschijn.

Kraai knippert met zijn ogen. Een kompas? En zij zijn op zoek... Is dit toeval?

De man lacht alsof hij zijn gedachten kent, wordt dan weer serieus. 'Er is een hek om het pretpark. Niet zo hoog, maar je kunt er dus niet zomaar op en af. Je moet via een van de poorten, of over dat hek.'

'Moet lukken,' zegt Achilles.

Kraai staart verwachtingsvol naar die grijze baard, maar er komen geen nieuwe miniatures bovendrijven.

'Doe wat je moet doen, jochie.' De Burgemeester kijkt Achilles strak aan. 'Maar schop geen rotzooi. En als je gepakt wordt,

ben je niet via het Drijvende Dorp gekomen. Jullie zijn hier nooit geweest, hebben geen voet aan boord gezet, niet eens een teen. Noem mijn naam niet, zelfs niet als ze je vingernagels er een voor een uit trekken. Noem je mijn naam toch, al is het maar de eerste letter, dan laat ik Ivory met jullie afrekenen. Ik wil geen gedonder, en jullie willen niet met een kanonskogel aan je been op de bodem van de Rode Rivier belanden. Als je eenmaal op Futuria bent, moet je het zelf opknappen.'

Even zijn ze een, Kraai en Achilles, en is er een blik van verstandhouding. Wie denkt die baardmans wel niet dat ze zijn? Geen matennaaiers in elk geval. Niemand noemt namen... Ze zwijgen tot de laatste vingernagel aan toe.

Dan is de blik weg en is het weer ieder voor zich.

'Mooi, geen rottend vlees in de kuip.' De man leidt ze door een luik een steil trapje af naar een ruim, zet een mok lauwe koffie en wat brood neer. 'Knorrende magen vallen op op Futuria. Armoe is niet alleen te zien, maar ook te horen.' Hij gooit Kraai een nette jas toe. 'Doe deze maar aan als je er bent, anders schoppen ze je er zo weer vanaf.'

'Moeten we er wel eerst komen,' zegt Achilles.

De Burgemeester klopt hem op de schouder. 'Dat is een klus voor de Raadselaar.' Hij loopt naar het trapje. 'Blijf hier tot ik terug ben.'

OPDRACHT 3 ⌚ 15 min. (incl. leestijd)

Lees het tweede fragment.

- Beschrijf de jongens Achilles en Kraai allebei in één zin. Zeg daarin iets over hun uiterlijk en hun karakter.
- Hoe is de relatie tussen deze twee jongens? Leg uit hoe je bij je antwoord komt.
- Vergelijk de toon en de sfeer in de twee leesfragmenten. Welke overeenkomsten en verschillen merk je op?
- Ook in dit fragment krijg je een stukje beschrijving van het eiland. Klopt jouw plattegrond uit opdracht 1 met wat je hier leest? Pas en vul je plattegrond eventueel aan.
- Het verhaal is realistisch en niet-realistisch tegelijk. Noem twee elementen die echt kunnen zijn, en twee elementen die niet echt in onze wereld zouden kunnen bestaan of gebeuren. Leg uit waarom je deze elementen gekozen hebt.
- Zoek in de mediatheek of via internet (Wikipedia) op wat ‘suspension of disbelief’ is. In hoeverre geldt dit voor jou bij het lezen van dit fragment (of dit boek)? Kun je meegaan in het verhaal, ook al is het niet honderd procent realistisch? En maakt dat het verhaal leuk of interessant voor jou of juist niet?

OPDRACHT 4 ⌚ eigen invulling

Werk alleen of samen in een groepje van twee, drie of vier leerlingen.

Kies een van de volgende opdrachten:

- In het boek gaat het onder meer over eeuwige jeugd (of eeuwig leven). Hoe kijken de personages uit het boek daar tegenaan? Wat vind je van hun houding? Hoe kijk je zelf aan tegen eeuwig leven (of eeuwige jeugd)? Schrijf een betoog van minstens driehonderd woorden. In je betoog:
 - is eeuwig leven (of eeuwige jeugd) het hoofdonderwerp;
 - komen twee tegengestelde visies uit het boek aan bod;
 - bespreek en verdedig je jouw eigen standpunt. Je weerlegt dus ook minstens een van de visies die je uit het boek hebt gehaald.
- Ethiek is een tak van filosofie waarin vragen centraal staan over wat ‘het goede’ is, en of iets kan of mag. Bijvoorbeeld: Mag je medische proeven uitvoeren op dieren? Of: Zou er in Nederland op wolven gejaagd moeten worden?
 - Formuleer een ethische vraag bij het boek. Zoek als het nodig is eerst meer informatie over wat ethische vragen zijn.
 - Bedenk twee argumenten voor en twee argumenten tegen.
 - Leg je vraag voor aan de klas (of aan een groepje). Vraag om argumenten voor en tegen. Bedenken de anderen dezelfde argumenten als jij? Vul aan met wat jij bedacht hebt.

- Verdiep je in de Griekse mythologie over Tartaros.
 - Hoe gaat deze mythe?
 - Wat kun je vinden over de opbouw en indeling van Tartaros zelf?
 - Vergelijk je resultaten met wat je in het boek gelezen hebt over de gevangenis Tartaros op het eiland Futuria.
 - Kies zelf een manier waarop je je bevindingen presenteert, bijvoorbeeld een collage, verslag, blog of nog iets anders.
- In de naam *Futuria* zit het woord *futur*, dat verwijst naar ‘toekomst’. Verdiep je in het verschijnsel ‘tijd’ in dit boek.
 - Ga na in welke tijd (jaartal) het verhaal zich afspeelt (gebruik de proloog en denk aan de leeftijd die Kraai nu ongeveer heeft). Vind je dat deze tijd goed en kloppend beschreven wordt in het boek? Leg je antwoord uit en geef er tenminste twee voorbeelden bij uit het boek.
 - In hoeverre vind je de naam *Futuria* passen bij het verhaal? Leg je antwoord uit.
 - Verwerk je antwoorden in een vlog van ongeveer twee minuten.

JONGE JURY DOORLEESTIPS

Genoten van dit boek? Dan wil je deze niet missen:

Quotum Project Z – Marlies Morshuis (2020)

In het vervloekte hart – Rima Orie (2022)